

Roman Kucharski

Jón Natrzecy

Szczeniã Swiãców

Cemny las

Szczeniã Swiãców

Cemny las

Tytuł projektu: „Niech nasze dzieci czytają w języku regionalnym”

Koordynator projektu: Izabela Bukowska

Rysunki: Roman Kucharski

Scenariusz: Jón Natrzecy

Opracowanie słownika i korekta: Dariusz Majkowski

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej
w Wejherowie jest prowadzone i finansowane
przez Powiat Wejherowski oraz współprowadzone
i dotowane przez Samorząd Województwa Pomorskiego

© Copyright by 2025

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

84-200 Wejherowo, ul. Zamkowa 2A

tel. (58) 672-29-56, (58) 736-18-21

fax. (58) 672-29-56 wew. 20

www.muzeum.wejherowo.pl

projekty@muzeum.wejherowo.pl

ISBN 978-83-67483-30-8

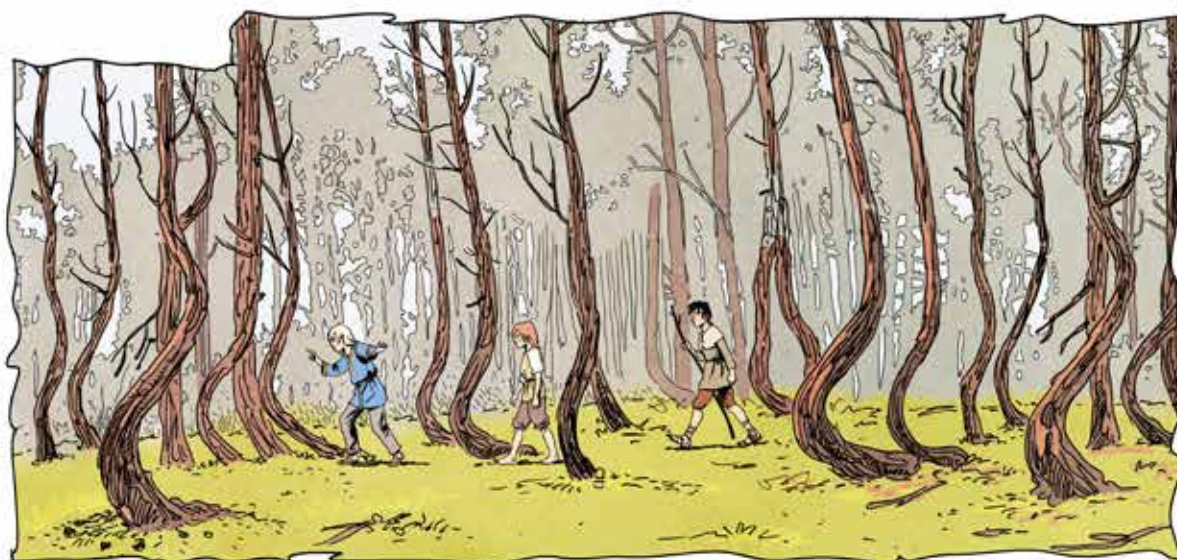
Druk i oprawa:

Drukarnia Wydawnictwa „Bernardinum” Sp. z o.o., 83-130 Pelplin

tel. 58 536 43 76, www.drukarnia.bernardinum.com.pl

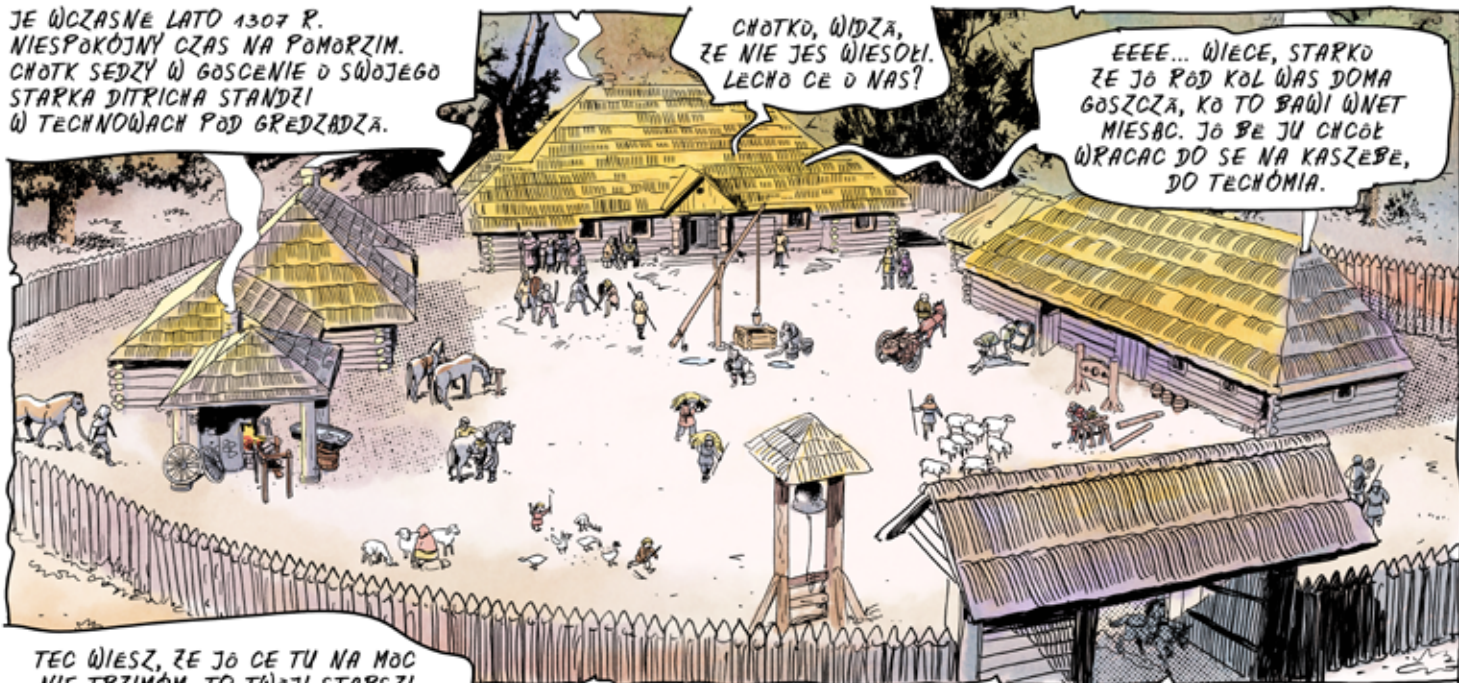
Szczeniã Swiãców

Cemny las

Wejrowo
2025

JE WÓZASNE LATO 1307 R.
NIESPOKÓJNY CZAS NA POMORZIM.
CHÓTK SEDZY W GOSCIENIE D SWÓJEGO
STARKA DITRICHA STANDZI
W TECHNOWACH POD GREDZADZĄ.

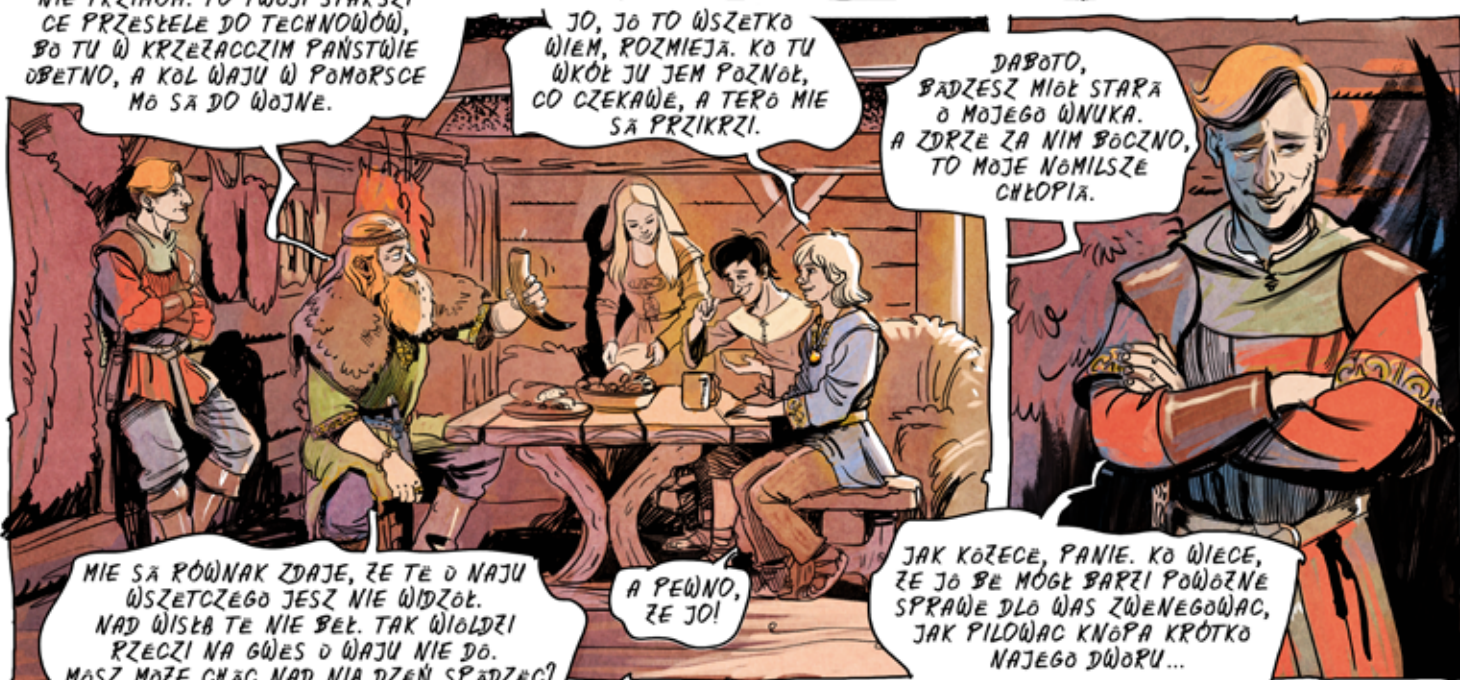
CHÓTKO, WIDZA,
ZE NIE JES WIESOŁI.
LECHNO CE D NAS?

EEEE... WIECE, STARKO
ZE JO RÓD KÓŁ WAS DOMA
GOSZCZA, KO TO BAWI WNET
MIESAC. JO BĘ JU CHCÓŁ
WRACAC DO SE NA KASZEBE,
DO TECHNOMIA.

TEC WIESZ, ZE JO CE TU NA MÓC
NIE TRZIMÓM. TO TWOJI STARSZI
CE PRZESŁEŁE DO TECHNOWÓW,
BO TU W KRZĘACCZIM PAŃSTWIE
OBETNO, A KÓŁ WAJU W POMORSCE
MÓ SĄ DO WÓJNE.

JO, JO TO WSZETKO
WIEM, ROZMIEJĄ. KO TU
WÓŁ JU JEM POZNÓŁ,
CO CZEKAŁE, A TERÓ NIE
SĄ PRZIKRZI.

DABOTO,
BĄDZES MIŁE STARĄ
O MOJEGO WNUKA.
A ZÓRZE ZA NIM BÓCZNO,
TO MOJE NÓMILSZE
CHŁOPIA.

MIE SĄ RÓWNAK ZDAJE, ZE TE D NAJU
WSZETCZEGO JESZ NIE WIDZÓŁ.
NAD WISŁĄ TE NIE BĘŁ. TAK WIOŁDZI
RZECZI NA GÓWES D WAJU NIE DÓ.
MÓSZ MOŻE CHĄC NAD NIA DZEN SPADZEC?

A PEWNO,
ZE JO!

JAK KÓŻECE, PANIE. KO WIECE,
ZE JO BĘ MÓŁE BĄRZI POWÓŻNE
SPRAWIE DŁO WAS ZWENEGÓWAC,
JAK PIŁÓWAC KNÓPA KRÓTKO
NAJEGO DWOÓRU...

DWIE GODZENE PÓZNI.

WEJ, CHÓTKO,
TO PRAWIE
WISŁA!

NE, DZÓTCZI, WIELE DZYSÓ JESTA POMÓGLE
PRZE ŁÓWIENIM. TERÓ MOŻETA WZAC SĄ ZA
SECE, WEWIESZTA JE DO SESZENIÓ.
POTEMO JIDZTA DODÓM, GĄSE NÓŁEGO
PRZENEKAC A SWINIÓM JÓDE DAC.

TATKO,
A MOŻEME JESZ
OSTAC NAD WÓDĄ?
AITE CHCE SWÓJĄ
NOWĄ WĄDĄ
WEPROBÓWAC...

DOBRCZE,
KO NIE ZA DŁUGO.
DOMA ROBOTA SAMA
SĄ NIE ZROBI.

DABOTO, DABOTO! OPASUJ
Z TIM SWÓJIM KNERÓWATIM
NOSĄ, ŻEBE ON CE ZA WESÓŁ
GŁÓWE NIE PODNÓSZÓŁ,
BO TEJ LETKO JACZEGO KÓRZENIA
PÓD NÓGAMA NIE DOZÓRZISZ
I SĄ O NIEGO ZWÓRÓCYSZ.

A JÓ Ń NAJU
Ų TECHŃMIU
MÓM WIĄKSZI
CZŁEK.

PIĄKNY
HÓK!

TO NIE JE
TÓWARZESTWO
DLÓ MŁODEGO
PĄŃCA!

BĄDĄ ROBIE,
CO MIE SĄ
WIDZĄ!

WEJ! DĄBOTA, MÓŻE TĄ JĄCZIS
HĄDLĄRZE DOBIEŻELE I MĄJĄ CŃ
PESZNEGO DO PRZEDĄNIO. WE BE
NIE CHCELE SĄ POCHWĄLEC
Ų TECHŃWĄCH WE DŲORZE,
ŻE JESCE JĄCZIS DOBRI HĄDEL
ZROBILE! JÓ WĄMI GROSZĄ
PÓRZCĄ.

A CŃ PĄŃC
SŃ MĘSLI, ŻE JÓ
NIE ROZMIEJĄ
Z HĄDLĄRZĄMĄ
GĄDĄC!

TU NĄ TI RZECĘ
NIE DŃ BĄRZĄ ZMĘSLNEGO
Ų PRZEDŲWĄNIM
A KŃPIANIM JĄK PĄWIE
JÓ... ZROBİĄ DOBRI
INTERES,
JESZ ŃBŃCZİTĄ!

DŲRZŻETĄ,
JÓ ZĄRŃ JEM
NĄZŲD.

JES MŃ DŲŁ
DETČZİ!!
KŃ TEN TŃRBA
JE STRĄCİ!

ZĄ WIELE
JŃ MŃ NIE DŲŁ.
A NĄMĄ BĘNŃMNI
NIE BĄDŻE TŲ
STĄKŃŁ.

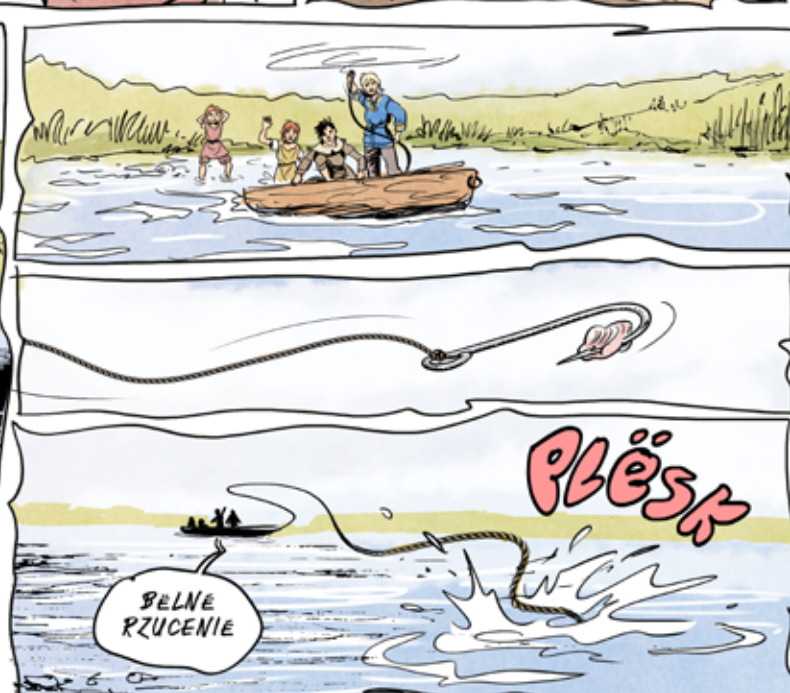
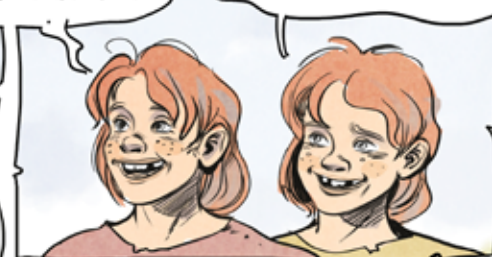
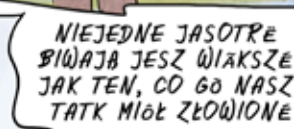

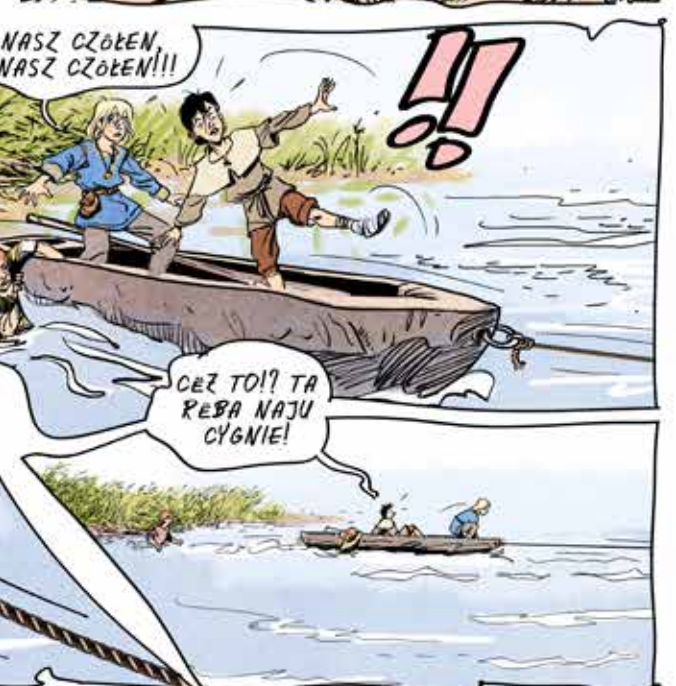
WİTŃM, WİTŃM! BĘLNŃ
JESTĄ WĘBRELE PLĄC
NĄ ŃDŲŲCZNİENIE.
MĘST RĘŻEJETĄ JU WIELE
DŃI I JESTĄ ŃMĄCZŃNY...

??

A TEN
CŃ?

NA BRZĘG DĄBOTA WCYG
GODO Z HANDLARZAMA.

ABO WEZNIESZ
NASZ CAŁY TOWAR, ABO NIC.
W DZELACH NIE PRZEDOWOME.

TEJ JAK BĄDZE?
PO PROWIDZE NIE CHCETA
MIE NIC PRZEDAC?

ZA CZIM TE Z NIM WCYG GODOSZ?
KO ZARO JE WIDZEC, ŻE GO
NA NAJE TOWARU NIE STAC.
SZKODA CZASU. CHCEME CO ZJESC
I ŻOŚ NA WODĄ. DO GDUŃSKA JESZ
DOBRI SZTEK DRODZI.

LETCHI
TI
KOPCOWIE!

A TI
GDZE SA
PODZELE?

CHOTKI!
PAŃCU!
KRĘPO!
GDZE
JESTA?!

GDZE JE PAŃC
I JEGO SŁUŻKA?
GADAJ MIE ZARO,
GDZE ONI SĄ?

TATK NAS ZABIJE...
CZOLEN... BRAT.

JAK GDZE!
TEC NA WODZE Z TIM
SWOJIM DRECHĄ...
CZOLEN SZEDŁ NA NORDA...
MÓJ NADZEJA, ŻE MÓJ
BRACCI DO
NICH DOPEŁNĄ...
TATK MIE ALE WLEMI...

CZEJ SĄ STARI PÓŃ
DOZNÓ, ŻE JO ZGÓBIŁ
JEGO WNUKA, TO MIE
OGARDLI! NA GWES...
MUSZA COS WEMESLEC.
MUSZA JICH NALEZCI!

CO TAM
TWÓJ TATK!
GDZE
PAŃC?

MUSZITA
MIE POMOĆ.
MUSZITA!

ZNOWO
NEN
TORBA...

ME?!
DLACZ,
WEDLE
CZEGO?

CHCA Z WAMA
PEŁNAC... MUSZIME
DOGONIC CZOLEN,
CO PRAWIE
STAD JACHOŁ.

TE MOŻ
MOŻ, ME
NIJAK....

ZAPŁACA WAMA,
WEZTA MIE ZE SOBA
DO GDUŃSKA. OB DROGA
NA GWES TRAFIME
TEN CZOLEN..

DOBRE.
NE ALE DETCHI
PLACE TO A TERO.

WIECZÓR, GDZES NA WISLE...

ZARÓ BĄDZE CEMNO...
GDZE ME PRAWIE JESME?

REBA JE JU WIERA SŁABO.
MOŻE SPROBUJEME
JA KORESZCE WIECEGNAC?

JO BE TACZI
DZYRSZCI
NIE BEŁ...

MUSZIME NAZÓD
WLEZĆ DO CZŁEKA.
SPOKÓJNO,
LE OPASUJTA!

A GDZE
NAJI DRECH,
SYN REBOKA?

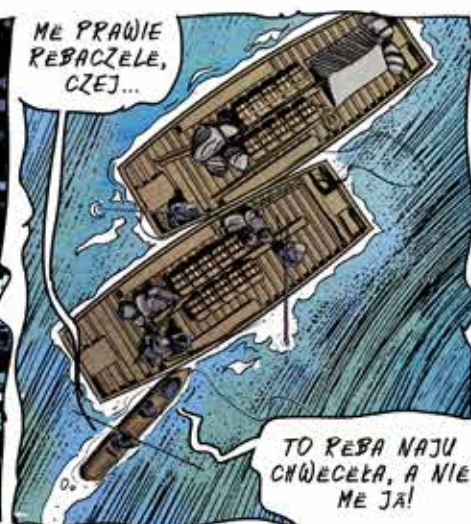
TU JEM.
NICK MIE
NIE JE.

WEJ, TAM!

HEJ TAM!
BREKOJETA
POMOCE?

A CZĘ WĄ TU
SAMI NA RZECIE?

ME PRAWIE
REBACZEŁE,
CZĘJ...

TO REBA NAJU
CHWĘCEŁA, A NIE
ME JA!

CZĘ TO ZA REBA,
ŻE ZMOGŁA TACZICH
CHWĄTCZICH REBOKÓW
JAK WĄ?

JE WIEDZEC
- JASOTER.

PŁO PŁO PŁO!!

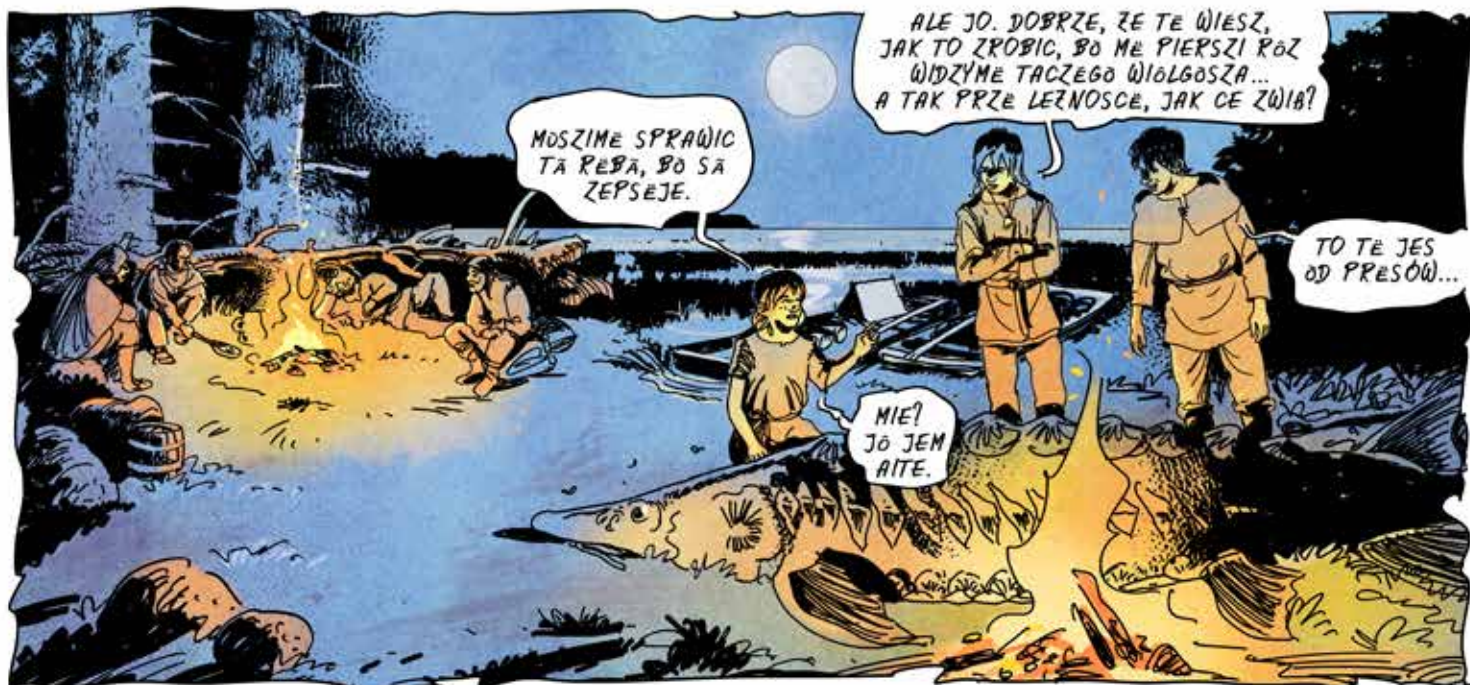
NIE CHCĘ DĄC WIARĘ?
WĘJ! JESZ REBA TRZIMÓ
NAJ! CZŁŁEN NA PÓWRÓZKO.

PLAF!

NE! ZA CZIM WĄ ZDAJETA?
BRAC SĄ I WĘCEGĄC REBA...
A CHŁTKO!

JO, KÓ CÓ Z WĄMA ROBIC!
ME BIERIME DÓ GDŨSKA,
NIE BĄDZEME SĄ COPĄC.
TU W OKOLIM NI MĄ WIDZEC ŻÓDNY WSE,
ŻEBE TAM WĄJU OSTAĆ...
NE, ZARÓ SCHÓDZIME NA BRZEG
NA NOC. RENO CÓŚ WÓBÓME.

MUSZIME SPRAWIC
TĄ REBĄ, BO SĄ
ZEPSEJE.

ALE JO. DOBRZE, ŻE TE WIESZ,
JAK TO ZROBIC, BO MĘ PIERWSZI RÓZ
WIDZYME TACZEGO WIOŁGOSZA...
A TAK PRZE LEZNOŚCIE, JAK CE ZWIA?

TO TE JES
OD PRESÓW...

MIE?
JÓ JEM
AITE.

JAK WSZETCE W NAJI WSE.
KO TO NIE JE TERO WÓŻNE.
NASZA REBA MUSZIME OKORZEC.
A TO ZBAWI DO RENA. BĄDZEME
PIŁOWELE DEMO NA ZMIANA.

JO TEŻ?

KO MIE W NOCE
GRZENIA TŁECZE,
A JO BĘ NIE CHCOT,
ŻEBE ZA MNA DŁUGO
CZEKOT!

EJ...
GDZE BĘ NA PROSTIM
CZOŁNIE JACZEGO PAŃCA
SAMEGO POSCELE!!
PEWNO MÓ TA
MODRA KOSZŁA
SKRADŁE.

NE, NE...
KO JO BĘ NIE BĘŁ GWES,
ŻE TO NIE JE JACZE
PAŃSCZE SZCZENIA.
TAK A TAK, NIE WIEM,
CO Z NIMA ZROBIC.

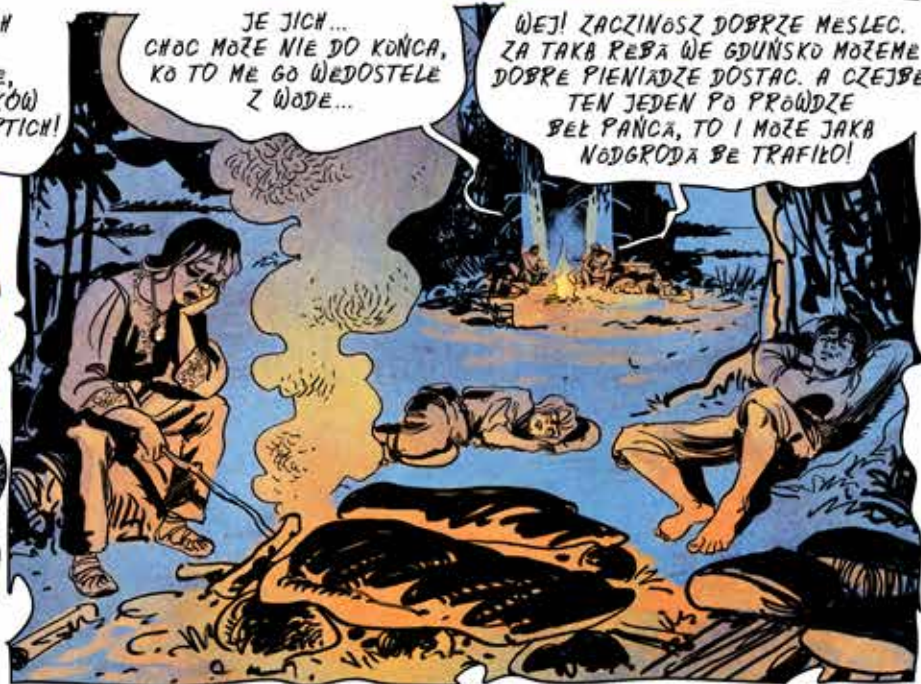

WESADZYME JICH
NA BRZEGO,
KOLE JACZI WSE,
ABO KOL KRZEŻOKÓW
W GNIEWIE - I FERTICH!

TE JES
ALE GŁUPI!
A TEJ CO
Z JASOTRA?

JE JICH...
CHOC MOŻE NIE DO KÓŃCA,
KO TO MĘ GO WEDOSTELE
Z WODE...

WEJ! ZACZYNOSZ DOBRZE MESLEC.
ZA TAKA REBĄ WE GDUNSKO MOŻEME
DOBRE PIENIADZE DOSTAC. A CZEJBE
TEN JEDEN PO PROWDZE
BĘŁ PAŃCĄ, TO I MOŻE JAKA
NODGRODA BĘ TRAFIŁO!

JESZ W TEN SÓM WIECZÓR
WE DWÓRZE W TECHNOWACH.

I CO?
GDZE MÓJ WNUK?
GDZE JEGO SŁUŻKA
I TEN DOŁEMÓN
DABOTA?!

NI MÓME JICH
NALAZŁE.
KO TEN TU
REBACZI
KNÓPIK JICH
WIDZÓŁ.

NE, PRAWI
CO O NICH WIESZ,
A GADÓJ PRAWDA!

PANCA Z JEGO SŁUŻKA I MOJEGO
BRATA WIOŁGÓ REBA POCYGNĄŁA
NA RZEKĄ. JO NIE DOŁ RADE,
JEM WRÓCYŁ NA BRZEG.

TAM JEM POTKÓŁ WASZEGO SŁEĞĄ.
TEN NIE KÓŻÓŁ MIE NIKOMU O NICZIM GADAC,
A SÓM Z JACZIMA HANDLARZAMA BIEŻŁ ŁÓDŻĄ
NA NORDĄ. JAK JEM DO CZUŁ, CHCE NALEZĆ
CHÓTKA...

NIECH
LE DOSTOŃĄ
TEGO
DABOTĄ!

RENO NA BRZEGU
W LEŻE FLESÓKÓW.

NE,
TEJ CO Z WAMA.
NICHT OB NOC
ZA WAMA TU
NIE SZUKÓŁ.

WEZTA NAJU DO
NOBLEZSI WSE.
TAM OSTAŹITA NA BRZEGU
RAZA Z JASOTRĄ,
A ME SO DALI DOME
RADA.

PIERWÍ MIÓŁ MIE O WSZETCZIM RZEC!
CO ON SO W TI POSTI GŁÓWIE
NAWESTWÓRZÓŁ, ŻE SÓM DO RADA? SÓM?!
RECHTUJTA KONIE! JEDNY Z WŚCHÓDNY,
JINY Z ZÓPADNY STRONIE RZECZI, A BÓCZNO
MIE SZEKAC, W KÓRDI NÓRT ZAZERAC,
WSZELEJACZICH LĘDZY PETACI
NEŻE!

NE, NE...
KÓ CO Z TA REBA?
TELI MIASA NIE DŹIGNIETA,
A JESZ CHTO WAMA JA
WEZNIE. TO WÓRTNY
TÓWÓR.

JO SO TAK MESZŁA,
ŻE NÓLEPI JACHAC Z TIM DO
JACZEGO MIASTA, MOŻE NAŹET
DO GDŹŢSKA. TAM LETKO
PRZEDOTA REBA, A I GŹES TAM
BADA ZA WAMA SZUKEŁE,
BÓ DOCH WSZETCE, CO TA RZEKA
JADA, KÓRESZCE PRAWIE
TAM TRAFIA.

COS MIE SĄ
TU NIE
WIDZY...

I TAK MOŻIME
SĄ ZGÓDZEC,
BÓ TU SAMI NI MOŻEME
OSTAC. NAŹET NIE WIEME,
GDZE JESME, NIC NI
MÓME...

NIE WIEM,
NIE WIEM...
I CO? MOŻE CHTO BÉ
NAJU RÓWNAK
NALÓŻE
NA BRZEGU...

PRAWDA JE TEŻ TAKO,
ŻE JO WE GDŹŢSKO
JESZ NIE BÉŁ. MÓM CZETE,
ŻE TO WIOŁDZI PORT,
KRÓTKO MÓRZO...
TE BÉ NIE CHCÓŁ TEGO
WSZETCZEGO OBACZEC?

TEGO SAMEGO DNIA GDZES NA WISLE.

TEN MŁODY PAŃC, CO JO GO SZUKOM,
TO PRÓWDEWI PONI! JEGO MEMA JE ZE STANGÓW,
A TATK TO WAWRZINC OD ŚWIACÓW.

WEJ!
PO PRÓWDE!

A PEWNO, ŻE JO...
NODGRODA ZA POMOC
W NALEZENIM BĄDZE
WIOŁGÓ!

A TEGO
MIODU TO MIE
JESZ DOLEJTA!

A JAK TI STANDZE SA BOGATIIII!
A JO JEM JICH NÓMILSZIM SŁĘGA.
BARO KOCHAJA SWOJEGO WNUKA.
JO, DĄBOTA, OŚTÓŁ JEGO PIASTUNĄ.
ROZMIĘJTA, ŻE MÓM O STANGÓW
I ŚWIACÓW WIOŁDZE WÓŻANIE...

MINĄŁE DWA DNI.

TERO CO? ONI REBE NAMA NIE ODDADZA,
A CZEJBE ME JA JIMA WZALE, TEJ NI MA CO
RECHOWAC NA NODGRODA OD WASTÓW Z GARDU
ZA STARA NAD NIMA, ZA ODDANIE
KNÓPÓW W JICH RACE.

MIE SA ZDAJE, ŻE LEPI
WZAC REBA I JA PRZEDAC.
BO NA PAŃSKA ŁASKA
I WÓZACZNOTA JO
BE NIE RECHOWÓŁ.

WITRO STANIEME WE GDUNSKO.
MIASTO JE ZA TIMA STRZENAMA.
JE JICH WIELE, TEMO DOPIERZE
NA POŁNIE BĄDZEME NA PLACU.
TAM NÓPRZÓD ZAZDRZIME
DO HANZEATICZCI FAKTORIE.
MOŻE KUPIA OD NAS JASOTRA...

OD WAJU?
A MIE SA WIDZY,
ŻE RÓWNAK OD NAS,
KO TO NASZA
REBA.

MOSZ
PRÓWDA.

A CO Z MŁODIMĄ?
TEC ZARÓ PÓDA
NA NAJU SKARZEC,
ŻE ME JIMA JASOTRA
ZABRELE...

A CHTO RZEKŁ,
ŻE Z NAMA DO
GDUNSKA DOJADA?
ZDRZE! OSTAŹIONY TU
W TECH STRZENACH,
CHYTOK Z NICH NIE WINDA.
OŚ TEN CZAS ME DOME
RADA WŚZETKO W PORCE
PRZEDAC I REGNAC
NAZÓD.

JAK NÓCHÓDZY
MOSZA CHOTKÓW!
PÓWIEDZEC,
CO OMESLIWAJA
FLESÓCE.

OŚ NOC...

ZZZ...

RENO WE GDŲŃSKO.

WEJI TO
JE ALE
GARDI!

I JAK JEM RECHLI GÓDÓŁ,
ZDAJE ZA WAMA NÓDGRÓDĄ.
JÓ WAMA TO GÓDÓM, JÓ, DĄBOTA,
DRECH DITRICHA STANDZI
I WÓJEWÓDĘ ŚWIAĆCIE...

WEJ!
KO TO
DĄBOTA.

JESMĘ
DRETONY!

CZEJ LENO STANIEME
NA POMOSTACH, KÓŻA
WSZETCZYM SZKAC
W PORCE ZA PAŃCĄ!

BĄDŻE CECHO,
ODWROCETA SĄ,
ŻEBE NAJU
NIE POZNĄ!

PÓDŻEME DO NIEGO,
KO PIERWÍ SAMI PRZEDÓME
JASOTRA. NIE CHCĄ, ŻEBE
TEN BOCNÓŁK NAMA ZEPSUE
HANDLOWANIE. JESZ NIE
RZECZE, ŻE JAKNO PAŃC
NI MOGA REBÓW
PRZEDAWAC.

GDUŃSK. TO PLAC
DLÓ TACZICH LEDZY JAK
JÓ. DÓNECHCZAS JEM LENO
GNIE W TECHNOWACH.

WASTO, CHCEME SA WZYC
ZA SZUKANIE PAŃCA.
KĄŻECE WŁODARZOWI
PORTU, ŻEBY POMÓGŁ

POMALE, POMALE.
PAŃC NIE MEGA,
NALEŻEME GO CHOTKO.
PIERWI NĄLEGG CO DO
BRZECHA WŁOŻEC, A SZLUKS
PIWA CHILNAC.

DOBRE JÓ DOZUŁ, ŻE TE
PIERWI CHCESZ SA NAZGRZEC,
A DOPIERZE TEJ ZA MOJIM WNUKA
SZNEKROWAC?

WIDZYTA
WA!!!

DITRICH??!

JÓ WSZETKO
WEKLAREJĄ,
WEKLAREJĄ...

WASTO,
NIE TAK OSTRO,
KO DĄBOTA TO PASOWONY
RICERZ, WIOŁDZI PÓN!

TEN TU?!
PASOWONY TO ON DOPIERZE
MŹE, ALE NIE MIECZA, A BATUGA.
TO ŁGÓRZ, KÓNDA JEDEN!

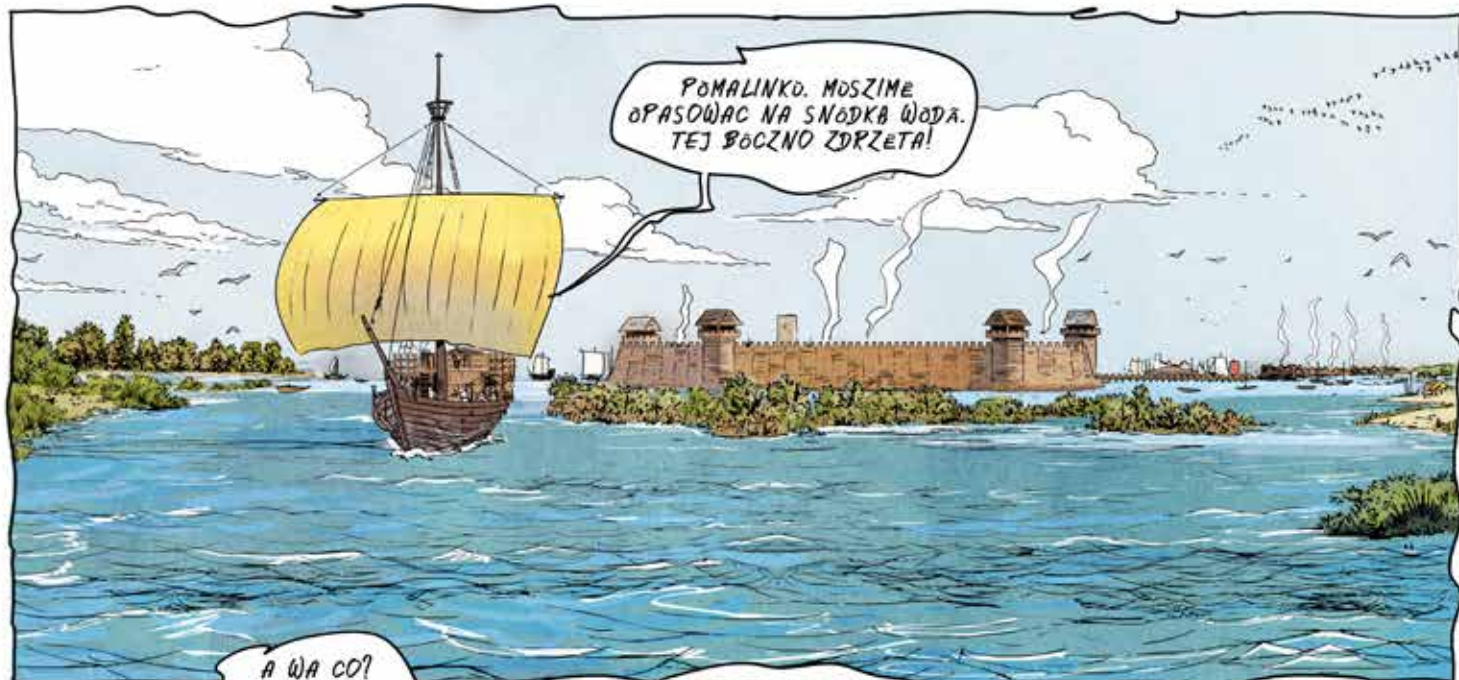
JEDEN RETENK DŁO CE TO
NALEŻENIE CHOTKA. WIESZ,
DZE ON MOŻE BEC?

JEM
NIEDOWINNY,
NIEDOWINNY!

WEZTA GO DO GARDU,
A JÓ SA TU POTĘKA I POPITÓM.
MOŻE CHTO WIDZÓŁ CHOTKA.

NE, JAK JE DZELIME?
ME WADA W WODA
WRZUCELE...

POMALINKO. MOŻE
OPASOWAC NA SNOĐKA WODĄ.
TEJ BOCZNO ZDRZETA!

A WA CO?
OTACONY
PASAZEROWIE?

ME NIE CHCEŁE,
KO TAK TO WESZŁO...
ME TAK PO PROWÓDZE
CHCEME NA WISŁĄ,
POD GREDZADZ.

CO TE, KNÓPKO,
MIE TU PLESZCZESZ?!
NIECHCĄCE NICHT NA BÓT
NIE WCHÓDZĄ. ALE, ALE...
GDZE CHCETA JACHAC?

POD
GREDZADZ.
ME ZAPŁACĄME!

WA ZAPŁACYTA?!
PEWNO MÓTA TELI DETKA,
ZEŁE KREJAMKO WLEZC NA BÓT,
CO! KO JÓ WIEM, JAK ZAPŁACYTA.
BĄDZETA ZA BÓTOWECH KNÓPKÓW
OD WSZETCZEGO...

MÓTA SZCZESŁE,
BO ME PRAWIE BIERIME DO TORNIA.
KO NÓPRZÓD DO OLEWŁE, STAMTADKA
DO HELU, ELBINGA, A DOPIERZE
TEJ W GÓRĄ WISŁE. ME, TERÓ
BIERZTA SĄ ZA ROBÓTĄ. NÓPRZÓD
Z ZĄZE WODĄ WELEJTA...

NA SZTRADZE KOLE OLEWŁE.

TO, CO WE
MIEŁE ZAMÓWIONE,
TCZEWÓRTNY BRACE
ALBERTUSE,
ME PRZEWIEZŁE
Z GDYŃSKA.

DOBŘE, ŻE JESTA
ZDĄŻEŁE PRZED TIM
SZTÓREMA, CO JIDZE
OD NORDOWI
STRONĘ.

MIE SĄ ZDĄJE, ŻE ME PRZED
TĄ BÓRZĄ ZDĄŻIME NA HEL,
DZE WEZNIEME KORZONE REBE,
A TEJ CHÓTKO NA WSCHÓD I DO ELBINGA.
A TAM JU BĄDZE ODETNO.

JÓ BĘ SĄ BÓJÓŁ
TERÓ JIC W
MÓRZE...

LECHO JEM TO WEMESLIK.
TEN SZTOREM ZA CHUTKO NASTOK.
MOSZA JAK NOCHODZY SCHOWAC
SA DZES ZA HELSKA KOSBA.

SPRAWDZETA
NASZE TOWARE!
SA ONE MOCKO
ZRZESZONE?!
NICK NI MOZEME
STRACEC!

BADZE
JESZ GORZI.
TRZIMTA SA, JAK
ROZMIEJETA!

AITE!

RAZA WIEDNO
DOME RADA!

!!!

WIDZYTĄ
JICH?

RENO PO SZTORENIĘ.

CO SĄ STAŁO?
GDZE JO JEM?

KREPA...
ODECKNI...
KREPA...

KRRRĚPAAA!!!

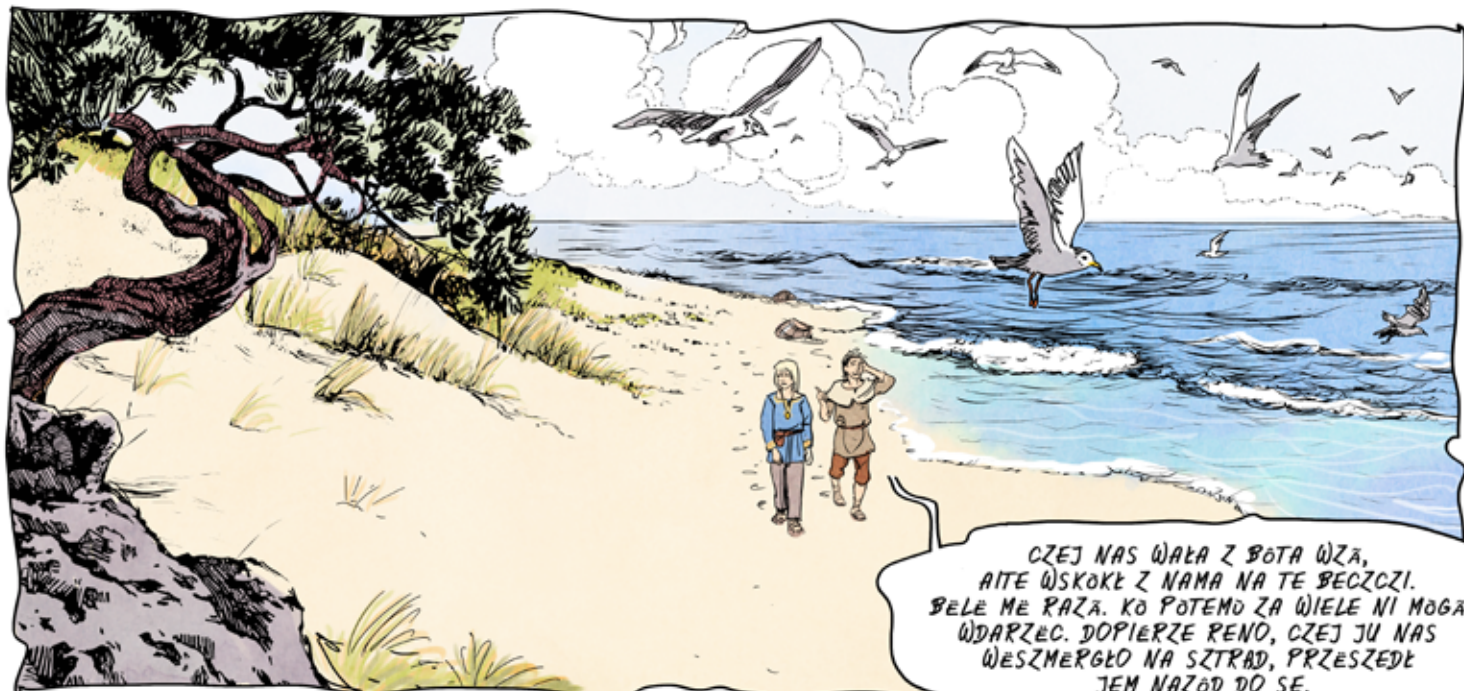

A TE CO?
DLACZ TAK
WRZESZCZYSZ!!!!

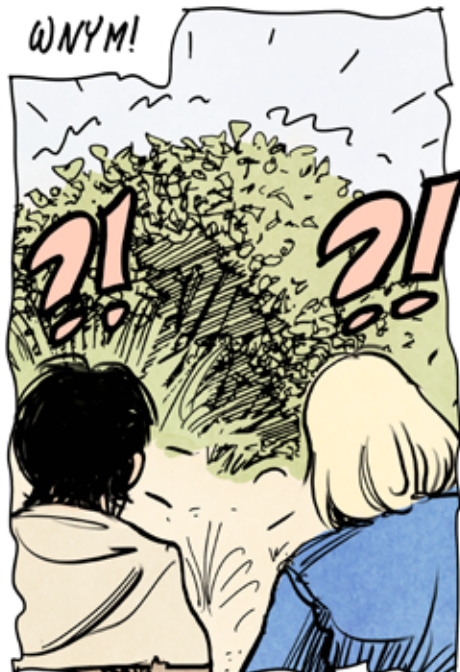
NICK CE
NIE JE?

WIERA NICK.
KO PIC MIE SĄ CHCE...
A DZE AITE?

CZEJ NAS WŁAŁ Z BOTA WŁA,
AITE WSKOKŁ Z NAMA NA TE BECZCZI.
BEŁE ME RAZA. KO POTEMO ZA WIELE NI MOGA
WDARZEC. DOPIERZE RENO, CZEJ JU NAS
WESZMERGŁO NA SZTRAD, PRZESZEDŁ
JEM NAZÓD DO SE.

WNYM!

TO DZĘK!
A ME NI MOME
DZE ZWIORNAC.

ALE MOŻE
LENO JACZI
MOŁI...

TO JESZ GORZI,
BO TEJ KRÓTKO BĄDZE
JEGO MATKA, DZERA!

PROWDAC TO NIE CHLEB
ANI REBA, ALE WIEDNO
COS NA ŻÓCZĄTK DNIA.

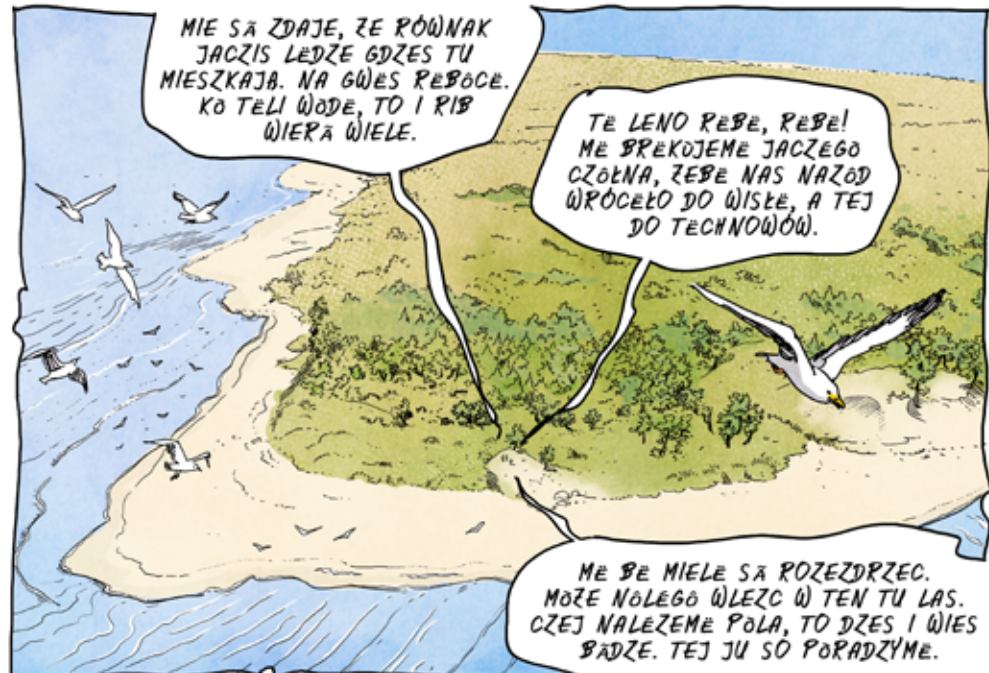

AITE!?

AITE, AITE!
TE PO LASU CHODZYSZ,
A ME TU Z PANCA CHOTKA
MESLIME, CO DALI.
WKOŁ WODA, SZTRAD,
POSTOSC.

MIE SĄ ZDAJE, ŻE RÓWNAK
JACZIŚ LEDZE GDZES TU
MIESZKAJA. NA GWES REBOCE.
KO TELI WODE, TO I RIB
WIERA WIELE.

TE LENO REBE, REBE!
ME BREKOJEME JACZEGO
CZOŁNA, ŻEBE NAS NAZÓD
WRÓCEŁO DO WISŁE, A TEJ
DO TECHNOWÓW.

ME BE MIELE SĄ ROZEZDRZEC.
MOŻE NOŁEGO WŁEZC W TEN TU LAS.
CZEJ NALEZEME POŁA, TO DZES I WIES
BĄDZE. TEJ JU SÓ PORADZYME.

PO DOBRIM SZTÓCE...

CZEJETA WĄ?
CĘ TAK SZEM!

CO ZA DZIWNY
POKRAĆONY
LAS?

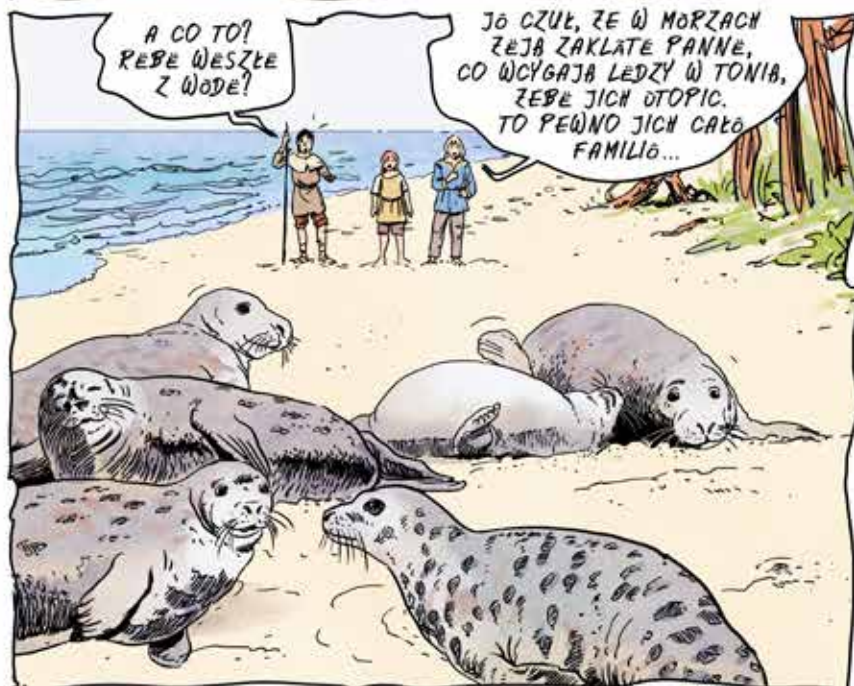
ZŁS
WODA!!!

MOŻE.
A MOŻE NA
JACZIM DŁUŻIM
CEPLU?

WIDZEC,
ŻE ME BŁĄDZELĘ.
JESME WRÓCEŁE
NAD MORZE!

TO NIE JE TEN SÓM
PLAC I TA SAMA WODA.
TAM SZTRAŁ BŁ CENCZI,
A WĄŁE MALINCZE.

TEJ CO?
JESME ME NA
OSTROWIE!

A CO TO?
REBE WESZŁE
Z WODE?

JÓ CZUL, ŻE W MORZACH
ŻEJA ZAKŁATE PANNÉ,
CO WCYGĄJA LEDZY W TONIA,
ŻEBE JICH OTOPIĆ.
TO PEWNO JICH CAŁO
FAMILIÓ...

TO ŻELINTÉ,
A NIE NIŻODNE REBE,
CO WESZŁE Z WODE,
ANI MORSCZE
PANNÉ!
HI, HI, HI!

A CO WA TU ROBITA?
TRZECH KNOPKÓW, SAMECH
NA HELSCHI KOŚCIE!
COS MIE SA TU NIE WIDZY...
BIERZETA SA, JIDZEME
DO JASTARNIE!

W JASTARNI.

NE, TERO WSZETKO I W DROBNOTACH
BĄDZETA KLAROWELE. LE NIE ŁGÓJTA!
TA KRECZEW NIEJEDNEGO NAOCZA
PROWDA GADAC...

KO ME NICK LECHEGO
NI MÓME ZROBIONE.
MORZE NAJU WZAŁO
Z BOTA I CESNAŁO
W NE BARABONE.

BARABONE?!
TE SA ALE PILUJ,
SMARKO, ŻEBE JO CE
BRZĘDCZEGO SŁOWA
NAZOD DO GÓRDZELE
NIE WRÓCYŁE!

WASTO SZTRADOWI,
TRAFIŁ JEM KOGOM!
SÓM JEM CZEKAWI, ZA CZIM
SZNEKROWELE NA NAJIM
BRZĘGO.

TEJ WCHADÓJ
Z NIMA,
BODZYSZU!

NE, JAK WA TRAFIŁA NA NAJI SZTRAD?
PRZESZŁA WA OD KRAJU? A MOŻE JACZI
CZŁEK WAJU PRZEWIÓŻŁ, ŻEBE
KRAĐNAC JANTAR, CO GO MÓRZE
WĘRZUCĘŁO?

ME KRADELCAWA?!
NIGDE. OB CZAS SZTOREMÓ
WIOŁGŁO WĄŁA ZABRAŁA NAS
Z BOTA, JACZI SZEŁ DO HELU,
A TEJ ME SĄ NALEZŁE
NA SZTRADZE.

BOT DO HELU
POWIOŁOŚZ...
A CHTO BĘŁ
JEGO SZEPRĄ?

NIE WIESZ, CHTO TO BĘŁ?
A MOŻE WA CHCA WŁEZC
JASTARNIOM NA JICH TONIE,
ŻEBE ŁOWIC BAŃTCZI
I WĄGORZE?

???

ME SĄ
NA REBACZENIM
NIE ZNOMĘ...

JŌ SĄ
ZNAJĄ!

WIDZYTĄ,
JEDEN
SĄ ZNAJE.

TE JES
ALE NAMA
POMOGĘ!

NE, NE,
A JAK WAJU
ZWIA?

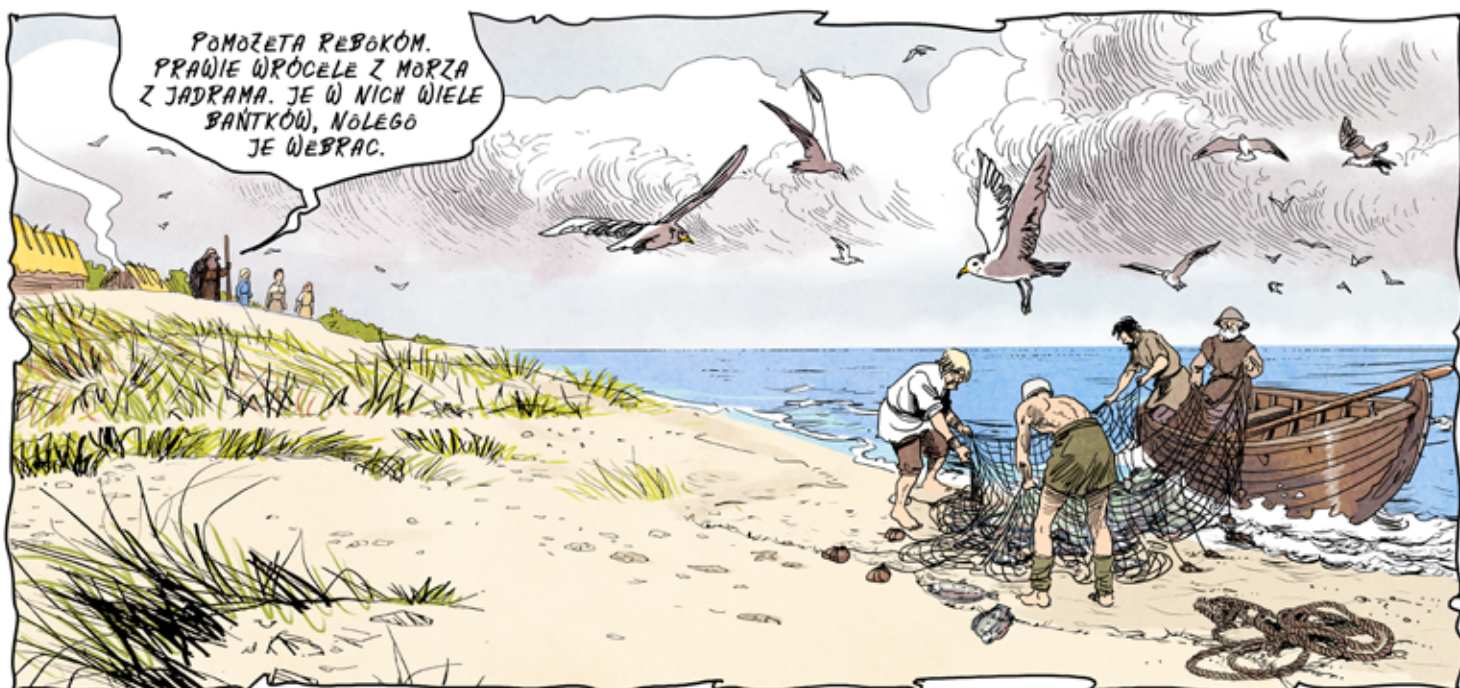
TO CHTOK, TO JE
CHOCEMIR OD ŚWIACÓW,
JŌ JEM KREPA,
A TO OD REBOKÓW
AITE...

TE NIBE JES OD ŚWIACÓW?!
SOM NA KOŃCU KASZEB,
Z DŲOMA OBDZARTIMA KNŲPAMA,
A NIBE TACZI PAŃC?!!

PAŃC?! HI, HI, HI...
JŌ GO Z TIMA DŲOMA
ZARŲ DO ROBŲTE
PONEKŲM.

PILUJ JICH, BODZYSZU,
A JŌ SPRŲBŲJĄ SĄ COS DOZNAC
W HELU. DZŲWNO MIE WĘZRZI
Z TIMA KNŲPAMA,
DZŲWNO!

POMOŻETA REBOKOM.
PRAWIE WRÓCEŁE Z MORZA
Z JADRAMA. JE W NICH WIELE
BANKÓW, NOLEGO
JE WĘBRAC.

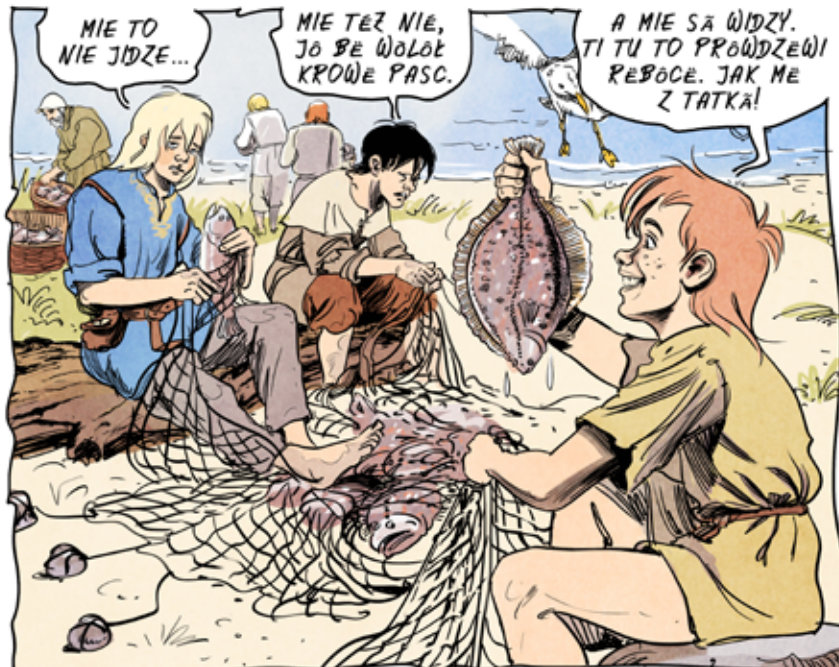

MIE TO
NIE JIDZE...

MIE TEŻ NIE,
JO BE WOLOŁ
KROWIE PASC.

A MIE SA WIDZY.
TI TU TO PROWDZEWI
REBOCE. JAK ME
Z TATKA!

NA DREDZI DZEN.

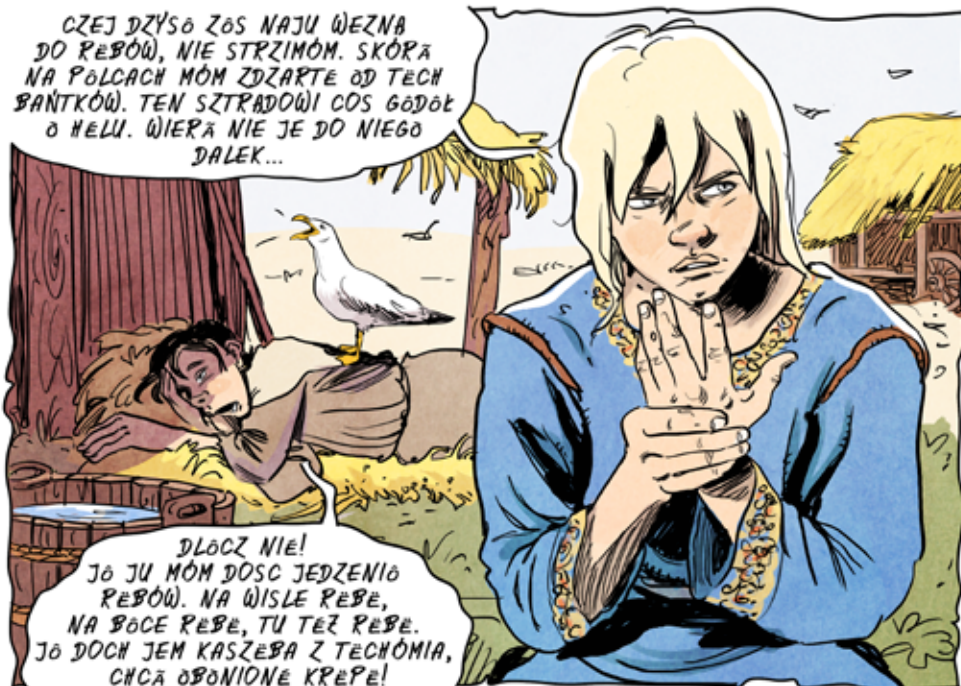

iiiiAAA...

A MOŻE
BE TAK
ZWIORNAC?

CZEJ DZYSO ŻOS NAJU WĘZNA
DO REBÓW. NIE STRZIMOM. SKORA
NA POLCACH MÓM ZDZARTE OD TECH
BANKÓW. TEN SZTRADOWI COS GÓDŁ
O HELU. WIERA NIE JE DO NIEGO
DALEK...

DŁOZ NIE!
JO JU MÓM DOŚC JEDZENIO
REBÓW. NA WISLE REBE,
NA BOCE REBE, TU TEŻ REBE.
JO DOCH JEM KASZĘBA Z TECHOMIA,
CHCA OBOJONE KREPE!

A GDZE
AITE?

WCZAS RENO SZEDŁ
NA SZTRAD DO REBÓKÓW.
TA CAŁO JASTARNIO
TO DŁO NIEGO
RÓJ!

SZTERK PÓZNI.

A WA
GDZE?

TO TĘ, STARKO!
KOPESZCIE JESME
DRETONY!

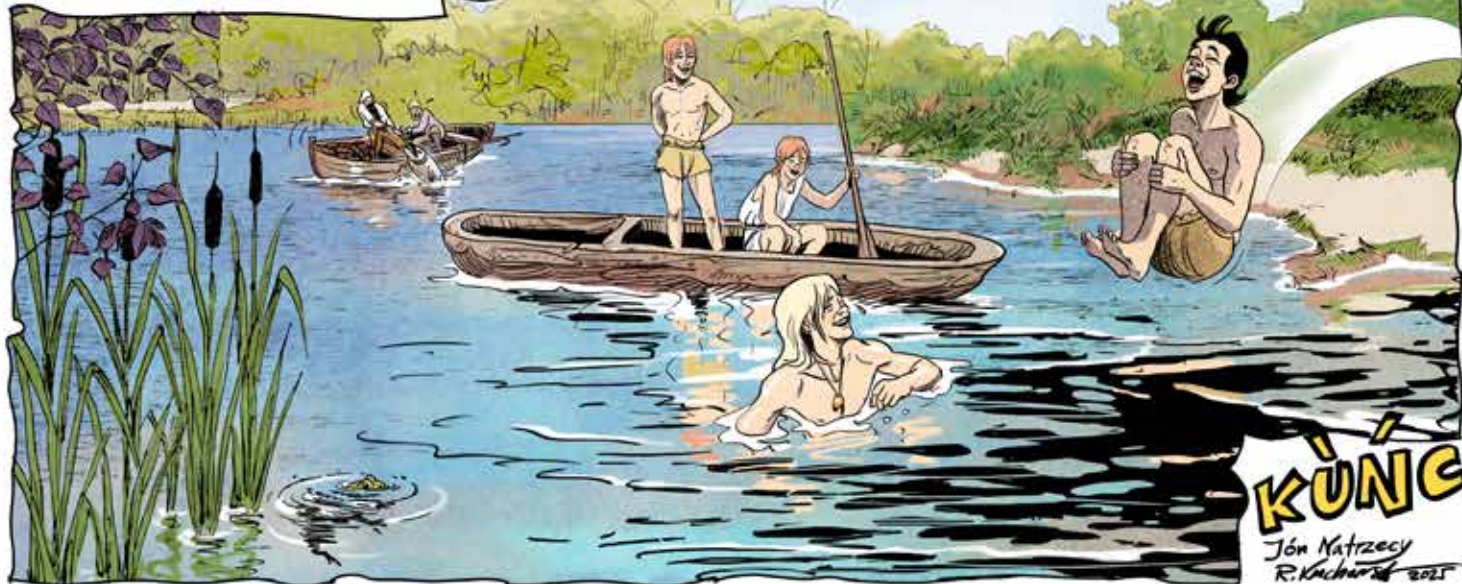
A JÓ, JÓ... JES MIE MOCKO
WESTRASZIL, WNUKO. WE GDUNSKO
MOJI LEDZE SPOTKELE KŁOSZTORNIKA
Z OLEWE, CHTEREN WIDZOL WAJU O NICH
NA SZTRADZE. RZEKE, ŻE WAJI SZEPER
MIOŁ JACHAC NA HEL. TAK ME ZA WAMA
PRZEJACHA...

A MOŻE JACZE
MIASKO WE MOCE
ZE SOBA
PRZEWIOZŁE?

DITRICH WZAL WNUKA DODOM, DO TECHNOWÓW. CHOTK OSTOL KOŁ NIEGO JAZ DWA LATA,
BO NA WSCHODNYM POMORZIM WARALA WOJNA. POTEMO MIOŁ ZWADA Z KRZEŻOKAMA,
KO TO JU CZESTO JINÓ HISTORIA...

KUNIG
Jón Natrzecy
R. Kucharski 2015

Słownik

A

abò – albo

B

bańtko – flądra

barabónë – odludzie, pustkowie

bělno – wspaniale, bardzo dobrze

bôczno – uważnie

bôt – łódź

brëkòwac – potrzebować

bùchòlk – pyszałek, zarozumialec

C

cězy – obcy

chùtkò – prędko

chwatci – zręczny, szybki

copac sã – cofać się, wracać

czësto – zupełnie

D

dëtczi – pieniądze

doczëc – dosłyszeć („doczuł” – dosłyszał)

dodóm – do domu

dołemón – niedołęga, niezdara

dozdrzec – zauważyć

doznac sã – dowiedzieć się

drawò – prędko

drëch – przyjaciel, kolega

drobnota – szczegół

dzël – część

dzôtczi – dzieci

dzyrsczi – odważny

dżera – locha, samica dzika

F

familiò – rodzina

flot – szybko

G

gard – gród, miasto

Gduńsk – Gdańsk

gôrdzel – gardło

Grzenia mie tlecze – chce mi się spać

gwës – z pewnością

H

Hélskò Kòsa – Półwysep Helski

J

jadra – sieci

jasoter – jesiotr

jesz – jeszcze

jôda – jedzenie, pokarm

ju – już

K

klarowac – wyjaśniać, tłumaczyć

klôsztornik – zakonnik

knôp – chłopiec

kradëlc – złodziej

krëczew – laska, kij do podpierania się

krëpë – kasza

krótkò – blisko, niedaleko

kùnda – szelma, nicpoń

kùreszcze – wreszcie

L

letczi – lekki, też: nierozumny, głupi

leża – obóz, nocleg

leżnosc – okazja

M

mést – chyba, prawdopodobnie

mëga – komar

miec starã – opiekować się, zajmować się,
starać się („Bãdziesz miół starã ò mòjégò
wnuka” – Będziesz się opiekował moim
wnukiem)

mòdri – niebieski

móm czëté – słyszałem / słyszałam

N

nazôd – z powrotem

nażgrzëc sã – nażreć się

nëkac – pędzić

niedowinny – niewinny

nogòwac – uciekać, zwiewać

norda – północ

nórt – kąt

nôpiarti – uparty

Ò

òb drogã – w trakcie drogi
òb noc – w trakcie nocy, nocą
òdecknãc – obudzić się, ocknąć się
òkòlê – okolica
òpasowac – uważać („òpasuj” – uważaj)
òstrów – wyspa

P

pańc – panicz
pilowac – pilnować
plac – miejsce
prawie – właśnie
przikrzëc sã – nudzić się

R

rechòwac – liczyć
rézowac – podróżować
rëba – ryba
rëbaczëc – łowić ryby
rëbòk – rybak
rëchtowac – przygotowywać
rëgnãc – ruszyć, wystartować
równak – jednak
ròd – chętnie, z radością („Jò ròd kòl was
doma gòszczã” – Z radością goszczę u
was w domu)
rzéka – rzeka

S

snòdczi – płytki („snòdkò wòda” – płytka
woda)
stark – dziadek
strzëna – trzcina
szczeniã – szczenię, też: dziecko, potomek
szluks – łyk
sznëkrowac – szperać, szukać
sztót – chwila
sztrąd – brzeg

T

tacëc sã – chować się, kryć się
tak a tak – tak czy siak
tczëwòrtny – szanowny, czcigodny
terò – teraz
torba – torba, też: ktoś nierozgarnięty, nie-
zaradny, fajtłapowaty

Ù

ùbëtno – spokojnie
ùdbac – postanowić, zaplanować
ùgardlëc – zabić, zamordować
ùkùrzëc – uwędzić
ùrzeszëc – uwiązać
ùwòzanië – szacunek

W

wała – fala
warac – trwać
wasta – pan
wãda – rodzaj wędki, lina z hakami
wcyg – ciągle, wciąż
wdarzëc – przypomnieć
wdzãcznota – wdzięczność
wëszmërgnãc – wyrzucić
widzec sã – podobać się („Bãdã robił, co
mie sã widzy!” – Będę robił, co mi się
podoba)
wieczera – kolacja
wiedno – zawsze
wiedzec – wiedzieć („Je wiedzec” – Wia-
domo)
wierã – chyba
wiòlgòsz – olbrzym
wlëmic – nabić, natłuc
wnym – nagle
wòrtny – cenny, wartościowy

Z

zarò – zaraz
zawczora – przedwczoraj
zazerac – zaglądać
zélińt – foka
zòpadny – zachodni
zòpòd – zachód
zòs – znowu, ponownie
zrzeszony – związany, połączony
zwënëgòwac – wywalczyć, uzyskać, zała-
twić
zwiornãc – uciec
zwrócëc sã – przewrócić się

Ż

żdac – czekać

KÔRTA 1

Fabùła – zdarzenia a herojowie

1. Zapiszë w namienionëch placach miona herojów, co są widzec na malënkach.
Pòtemù parłãczë je z pasownyma òpisënkama.

Ditrich

wnuk Ditricha, młodi
pón z familiów Stangów
i Swiãców

wiôldzi pón z Tëchnowów
kòl Grëdządza

slëga Ditricha, co miôł
dozerac Chòtka

syn rëbòka, mieszkò we
wsë w dolëźnie Wisłë

służka Chòtka, mieszkò
razã z nim w Tëchómiu

Jaczi jinszi herojowie są w kòmiksù *Szczeniã Swiãców. Cemny las?*

2. Pònumruj pòdóné zdarzenia wedle chronologicznégò pòrządku.

	Knôpi rzucają z czôlna wãdã, a pòtemù czëją, jak cos jã chwacëło.
	Knôpi widzą, jak Dabòta je prowadzony przez pòrtową starżã, i ùrzasli nëkają na przëtrôfkòwi bôt.
	Wiôlgò rëba cygnie czôlen z Chòtkã, Krëpã i Aite.
	Sztorëm wërzucô knôpków na sztrąd na Hélszczi Kòse.
	Chòtk, Krëpa i Aite òstają bôtowima knôpkama i plëną do Òlëwë.
	Chòtk, Krëpa i Aite jidą do Jastarnie, dze pòmôgają rëbòkóm z bańtkama.
	Dabòta plënie z hańdlarzama do Gduńska, żebë nalezc Chòtkã.
	Flësôcë pòmôgają knôpóm zabrac stolëmnégò jasotra z nòdzejã na zwësk.
1	Chòtk i Krëpa jidą nad Wislã, dze pòtikają sënów rëbòka.
	Knôpi i flësôcë plëną do Gduńska.
	Bracyna Aitégò dôwô Ditrichòwi do wiédzë, co sã stało z jegò wnukã.
	Chòtk dôwô dëtczi Dabòce, żebë òn zrobił geszeftë z hańdlarzama.
	Ditrich przëbiwô do Jastarnie i bierze wnuka dodóm.
	Chòtk, Krëpa i Aite przedôwają rëbã i dzelã sã dëtkama.

Co jinszégò dzeje sã w nym kòmiksù? Ùłożë jesz jedno zdanié do planu, co je wëzi, i rzekni, midzë jaczima pùntkama nót je dodac.

.....

.....

.....

3. Wëwidni titel *Szczeniã Swiãców* – ò kògùm je tuwò mòwa? Pòtemù wësztichni z diagramù wszëtczé słowa, na jaczé mòżemë tu zamienic jistnik szczeniã w tim kòteksce. Zapiszë je w namienionëch placach.

Û	Ë	P	I	E	S	Ò	D	É
Ô	C	H	Ł	O	P	C	Z	Ã
D	P	Ò	T	Ó	M	K	E	D
Ô	Z	T	A	S	Z	A	C	Z
T	T	E	Û	K	Ë	Ô	K	E
R	Ó	Ë	C	N	Ñ	J	Ò	C
O	S	K	N	Ô	P	I	Ã	Ã
K	Z	B	É	P	K	F	Û	Ë
W	Ã	D	Ã	K	T	Ã	G	A

1. *dzecôk* _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

4. Jak Të so ùdbôsz pòstãpnã przigòdã Chòtka i Krëpë? Napiszë ò tim w czile zdaniach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KÔRTA 2

Jãzëk – słowizna a gramatika

1. Jaczi są ti herojowie? Wëbierzë pasowné znankòwniczi i zapiszë je kòl malénków.

glëpasy • mądri • nierozëmny • pòwôżny • przemądrzali • trosklëwi

glëpasy			/	
			/	
			/	
			/	

Chtërnégò z nich i dlôcze Chòtk i Krëpa pòzywają *bùchòlkã* i *torbq*?

2. Do pòdónëch jistników dopiszë synonymë. Nalézesz je w kòmiksie a téz ùszëkùjesz z rozsëpónëch lëtrów.

ópa –	<u>stark</u>	(A K R S T)
sécë –	_____	(A A D J R)
sznurk –	_____	(K Ó Ò P R W Z)
kùpc –	_____	(A D L H Ñ Ô R Z)
niezdara –	_____	(D E Ł M N O Ó)
dëtczi –	_____	(Ă D E E I I N P Z)

3. W jaczi sytuacje mòżesz rzeknąć: *Grzenia mie tlëcze*? Pòstawi X kòl zdaniów, co mają jistné znaczenié.

X	Bierze mie na spanié.
	Bòlą mnie òczë.
	Jem baro òdpòczãti.
	Nie chce mie sã spac.
	Òczë mie sã kleją.
	Òczë mie sã òdmikają.
	Spik na mnie jidze.

Chto to je Grzenia wedle kaszëbskich wierzeniów?

Jaczé znajesz jinszé pòmòrsczé dëchë?

4. Dofùluj wëpòwiescë herojów pasownyma rozkazownikama ùsòdzonyma òd pòdónëch czasników.

TË (pòjedinczò lëczba)	- Dabòto, bãdziesz miòł starã ò mòjégò wnuka. A <u>zdrzë</u> (zdrzec) za nim bòczno. _____ (Òpasowac) z tim swòjim knérowatim nosã, żebë òn cë za wësok głowë nie pòdnòszòł. - Në ale dëtczi _____ (płacëc) tu a terò. - Tej _____ (wchadac) z nima, Bùdzyszu!
WA (wielnò lëczba)	_____ (Doždac), jò zarò jem nazòd. _____ (Òddac) nama pòwrózk i hòk! _____ (Rëchtowac) kònie! Jedny z wschòdny, jiny z zòpadny stronë rzëczy. - A tegò miodu to mie jesz _____ (dolóc)!

Jaczé kùnòszczci przëjimają rozkazowniczi w pòjedinczi lëczbie, a jaczé – we wielny?

5. Ò ùszłoce w kaszëbsczim jãzëkù mòzëmë gadac na rozmajiti òrt. Tak przero-
bi pòdóné zdania z kòmiksu, bë w placu pòdczorchniãtëch sparłãczeniów bët
prosti czasnik.

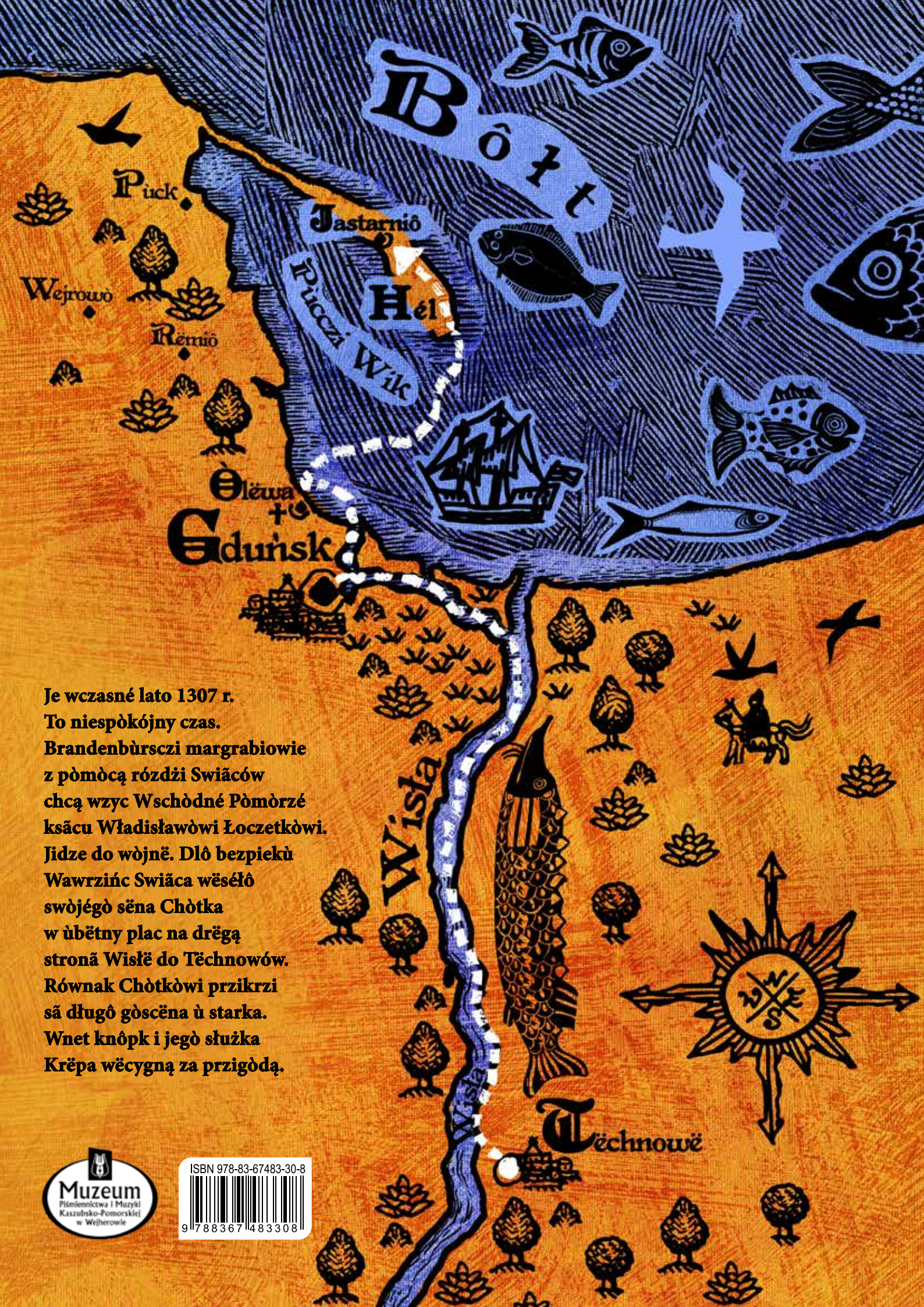
Przëmiar:

Chòtk mò przedóné wiôlgã rëbã. – Chòtk przedòt wiôlgã rëbã.

- Jasotrë biwają jész wiãkszé jak ten, co gò nasz tatk miôł złowioné.
Jasotrë biwają jész wiãkszé jak ten, co gò nasz tatk _____.
- To, co wë mielë zamówioné, më przëwiewzlë z Gduńska.
To, co wë _____, më przëwiewzlë z Gduńska.
- Kò më nick lëchégò ni mómë zrobioné.
Kò më nick lëchégò _____.

Opracowanie kart pracy
Joanna Ginter

Je wczasné lato 1307 r.
To niespókójny czas.
Brandenbùrsczi margrabiowie
z pòmòcą rózdzi Świãców
chcą wzyć Wschòdné Pòmòrzé
ksãcu Władisławòwi Łoczetskòwi.
Jidze do wòjnë. Dlò bezpiecze
Wawrzińc Świãca wësélò
swòjégò sëna Chòtka
w ùbëtny plac na drëgą
stronã Wisłë do Tëchnowów.
Równak Chòtkòwi przykrzi
sã długò gòscëna ù starka.
Wnet knòpk i jegò słuźka
Krëpa wëcygną za przigòdą.